

Н. Ю. Мельничук,

доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
E-mail: natasha_shevchuk_2012@ukr.net
ResearcherID: H-2935-2018,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9410-3614>;

Н. О. Парфенцева,

доктор економічних наук, професор,
E-mail: parfentsevaN@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2768-8100>;

І. О. Мельничук,

старший викладач кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
E-mail: moe1970@ukr.net
ResearcherID: J-3500-2018,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1091-3386>;
Національна академія статистики, обліку та аудиту

Статистична оцінка ефективності бюджетного менеджменту при складанні, розгляді та затвердженні державного бюджету

Поглиблено теоретико-методичні засади оцінювання ефективності управління бюджетним процесом на його початковій стадії. Досліджено погляди різних фахівців щодо ефективності управління при складанні та розгляді проекту закону, а також його прийнятті. Обґрунтовано, що в останні роки порядок та строки подання проекту та прийняття Закону України “Про Державний бюджет України” неодноразово порушувалися. Доведено необхідність підвищення ефективності управління бюджетом на першому етапі бюджетного процесу. Розроблено анкету громадського опитування, на основі якої проводиться оцінка ефективності менеджменту у ході складання та розгляду проекту Закону України “Про Державний бюджет України” та його подальшого прийняття.

Запропоновані показники, які дозволяють охарактеризувати ефективність бюджетного менеджменту при складанні, розгляді та затвердженні державного бюджету. Виконані розрахунки базуються на твердженні, що ефективність є складовою результативності управління. Виокремлено такі характеристики: індекс своєчасного подання об’єкта управління; індекс своєчасної фіксації об’єкта управління; індекс своєчасного прийняття об’єкта управління. Упровадження цих показників дозволяє охарактеризувати ефективність управління виконанням поставлених перед урядом завдань щодо дотримання урядом бюджетного законодавства та основ бюджетної політики держави на наступний звітний період, схвалених Верховною Радою України при складанні проекту закону про державний бюджет. З використанням запропонованих індексів ефективності управління запропоновано розраховувати інтегральний індекс ефективності бюджетного менеджменту на першому етапі бюджетного процесу. Доведено, що у 2004 році на першому етапі бюджетного процесу спостерігалася висока ефективність управління бюджетом, у 2006, 2012, 2014, 2017 та 2018 роках – відповідно, середня ефективність, а у 2010 та 2013 роках зазначена ефективність була нижче за середню. У 2005, 2007, 2008, 2009, 2011, 2015 та 2016 роках інтегральний показник ефективності управління бюджетом на першому етапі бюджетного процесу перебував у зоні критичної ефективності.

Доведено, що існує середня залежність між інтегральним індексом ефективності бюджетного менеджменту на першому етапі бюджетного процесу та: 1) кількістю змін, внесених до проекту закону; 2) темпами зростання реального ВВП.

Ключові слова: державний бюджет, бюджетний процес, бюджетний менеджмент, проект закону, бюджетні кошти.

Постановка проблеми. Своєчасні розгляд і затвердження бюджетів являють собою одну з найважливіших норм Бюджетного кодексу [1], для дотримання якої органи державної влади зобов’язані докласти усіх зусиль. Бюджетний кодекс України передбачає контроль за дотриманням бюджетного

законодавства та відповідальність за його порушення. За недотримання бюджетного законодавства до органів державної влади застосовується такий захід впливу, як попередження про неналежне виконання з вимогою усунути відповідні порушення. Водночас орган, який би був уповноважений

надати таке попередження Верховній Раді України, фактично відсутній. Недосконала організація бюджетного процесу та відсутність критеріїв використання бюджетних коштів спричиняють невизначеність його пріоритетних напрямів, що негативно впливає на соціально-економічний розвиток України. Тому актуалізувалася потреба в розробці показників, які б давали можливість оцінити ефективність бюджетного менеджменту при складанні, розгляді та затвердженні державного бюджету, що розглядаються як перший етап бюджетного процесу.

Проблематиці ефективності управління при складанні, розгляді проекту закону та його прийнятті присвячені праці таких науковців: К. Бернада [2]; О. Майборода, Р. Чемчикаленко й О. Майборода [3]; О. Ткаченко [4]; Н. Фукс [5]. Але їхні дослідження обмежені лише констатацією фактів порушення порядку і строків подання проекту Закону України “Про Державний бюджет України” (далі – Закон про держбюджет), а також його прийняття.

Метою статті є поглиблення теоретико-методичних засад управління бюджетним процесом та розробка показників, які дадуть можливість визначити загальну ефективність бюджетного менеджменту на першому етапі бюджетного процесу.

Виклад основного матеріалу. Закон про державний бюджет відіграє особливу роль серед джерел бюджетного законодавства, оскільки він регулює суспільні відносини, які належать до сфери публічних фінансів, містить первинні матеріально-правові норми, приймається в особливому процесуальному порядку на визначений строк – бюджетний період, має ймовірнісний і водночас реалістичний характер, є яскраво вираженим змішаним актом, який одночасно закріплює нормативно-правові та індивідуальні приписи [5, с. 130].

Згідно з Бюджетним кодексом України, Верховна Рада України здійснює контроль за дотриманням бюджетного законодавства у ході роз-

гляду проекту і прийняття Закону України “Про Державний бюджет України” та внесення змін до нього [1]. Також зауважено, що порушенням бюджетного законодавства визнається порушення учасником бюджетного процесу встановлених Бюджетним кодексом України або іншим бюджетним законодавством норм складання, розгляду, затвердження, внесення змін, виконання бюджету і звітування про його виконання. Зокрема, до таких порушень належать: порушення встановлених строків подання бюджетних запитів або їх неподання (п. 2, [1]); порушення встановленого порядку або строків подання проекту Закону про держбюджет (проекту рішення про місцевий бюджет) на розгляд Верховної Ради України, Верховної Ради АР Крим, місцевої ради (відповідно, п. 5); порушення встановленого порядку або строків розгляду проекту і прийняття Закону про держбюджет (рішення про місцевий бюджет, п. 6).

З огляду на статистичні дані [6], останніми роками порядок і строки подання проекту та прийняття Закону про держбюджет неодноразово порушувалися. Так, протягом аналізованого періоду порядок і строки подання проекту Закону про держбюджет та його прийняття було додержано лише у 2004, 2006, 2012, 2017, 2018 рр. У 2005, 2007–2011, 2013–2016 рр. строки було порушено. Вважаємо, що така динаміка свідчить про низьку ефективність управління при складанні, розгляді проекту аналізованого Закону та його прийнятті.

Оцінку ефективності управління при складанні, розгляді проекту Закону про держбюджет та його прийнятті вважаємо за доцільне здійснювати на основі громадського опитування. З цією метою нами було розроблено анкету, яка включала запитання щодо такої оцінки. Респондентами були мешканці Гайворонського району Кіровоградської області. За результатами опитування, ефективність управління при складанні, розгляді проекту Закону про держбюджет та його прийнятті становила лише 2,06 бала з 10 можливих (рис. 1).

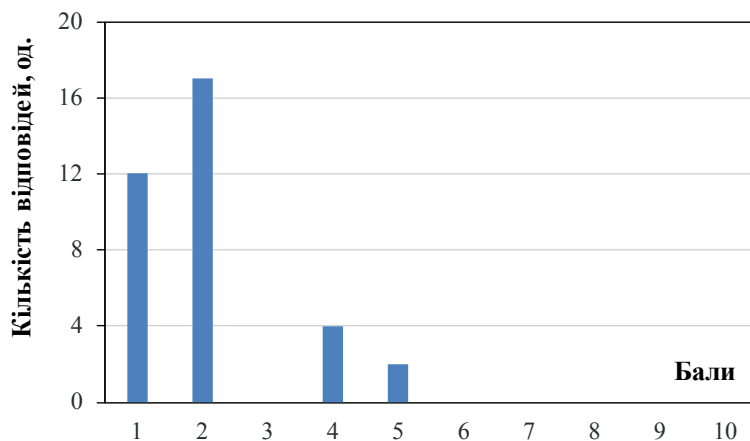

Рис. 1. Оцінка ефективності управління при складанні, розгляді та прийнятті проекту Закону про держбюджет

Щоб переконатись у справедливості такого твердження, пропонуємо розробити показники, які дозволяють охарактеризувати ефективність бюджетного менеджменту при складанні, розгляді та затвердженні державного бюджету. В основу пропонує розрахунків покладемо твердження, що ефективність є складовою результативності управління. На нашу думку, такий підхід дасть можливість, з одного боку, виокремити показники, що характеризуватимуть своєчасність виконання поставлених завдань, а з іншого – розрахувати інтегральний індекс ефективності бюджетного менеджменту на першому етапі бюджетного процесу. Показники своєчасності виконання поставлених завдань подамо в індексній формі, тобто як відносну величину, що визначає зміну певних числових характеристик аналізованих явищ або процесів у часі, просторі або порівняно зі стандартом [7, с. 2].

Пропонуємо виокремити такі індекси: індекс своєчасного подання об'єкта управління (Management Submission Index, *MSI*); індекс своєчасної фіксації об'єкта управління (Management Timely Registration Index, *MTRI*); індекс своєчасного прийняття об'єкта управління (Management Acceptance Index, *MAI*). Вважаємо, що запровадження цих індексів дозволяє схарактеризувати ефективність управління виконанням поставлених завдань щодо дотримання урядом бюджетного законодавства та основ бюджетної політики держави на наступний звітний період, схвалених Верховною Радою України при складанні проекту Закону про держбюджет.

Індекс своєчасного подання об'єкта управління пропонуємо визначати за такою формулою:

$$MSI = \frac{DLET}{DLSD}, \quad (1)$$

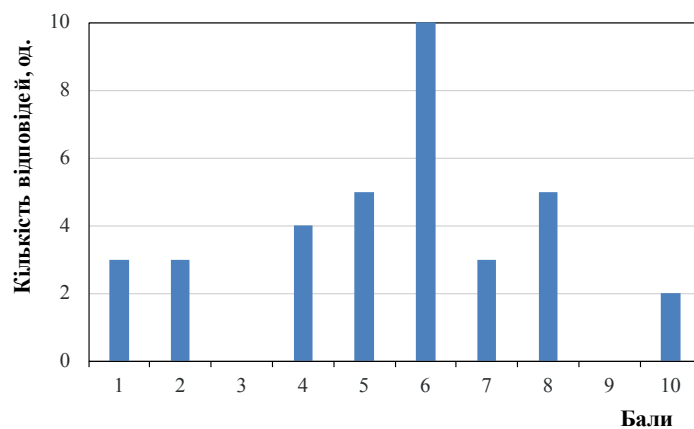

Рис. 2. Оцінка своєчасності подання проекту Закону про держбюджет

Сьогодні Бюджетним кодексом України не визначено чіткої дати реєстрації проекту Закону про держбюджет. Як показало дослідження, це значно ускладнює реалізацію принципу ефективності та результативності бюджетної системи України ([1],

де *DLET* (Draft Legislation Elapsed Time) – фактична тривалість подання проекту Закону про держбюджет, календарних днів; *DLSD* (Draft Legislation Submission Date) – затверджений період подання проекту зазначеного закону, календарних днів (визначений Бюджетним кодексом України).

Фактична тривалість подання проекту закону визначається як кількість календарних днів з початку року включно до фактичної дати подання проекту закону. Затверджений період подання проекту закону відповідає кількості календарних днів з початку року включно до затвердженої дати подання проекту закону.

Якщо значення цього індексу є близьким до одиниці, то це свідчить про високий рівень бюджетної дисципліни на етапі подання проекту Закону про держбюджет, а отже, про ефективне управління. Коли значення індексу перевищує одиницю, це вказує на наявність серйозних порушень у строках подання проекту Закону про держбюджет. Якщо ж величина цього індексу менше за одиницю, це означає, що у процедурі подання Кабінетом Міністрів України проекту Закону про держбюджет до Верховної Ради України існують певні відхилення, які не впливають значною мірою на ефективність управління бюджетним процесом.

Згідно з результатами опитування, більшість опитаних жителів м. Гайворона Кіровоградської області оцінили своєчасність подання проекту Закону України “Про Державний бюджет України” у 6 балів. Але й були такі, що охарактеризували її в 1, 2 та 10 балів. Отже, якість своєчасного подання об'єкта управління респонденти оцінюють у 5,46 бала з 10 можливих (рис. 2).

розділ 1, гл. 2, ст. 7, п. 6), який передбачає, що при складанні та виконанні бюджетів усі учасники бюджетного процесу повинні прагнути досягнення запланованих цілей шляхом забезпечення якісного надання послуг, гарантованих державою, при

залученні мінімального обсягу бюджетних коштів і досягненні максимального результату при використанні визначеного бюджетом обсягу коштів.

Тому пропонуємо, під датою реєстрації проекту Закону про держбюджет розуміти дату офіційної фіксації факту надходження проекту закону до Верховної Ради України у визначений період часу. З метою надання запропонованому економічному поняттю легітимності пропонуємо внести зміни до Бюджетного кодексу, зокрема до розділу 1, гл.1, ст. 2, п. 181, доповнивши його запропонованим трактуванням. Крім того, у розділі 2, гл. 7, ст. 39, п. 2 доцільно вказати конкретну дату реєстрації. Оскільки Кабінет Міністрів України зобов'язаний не пізніше 15 вересня подати проект закону до Верховної Ради України, то оптимальною датою варто вважати саме 15 вересня.

З огляду на зазначене, індекс своєчасної фіксації об'єкта управління можна визначити за формулою:

$$MTRI = \frac{ETE}{ELD}, \quad (2)$$

де *ETE* (Elapsed Time Enrolment) – фактична тривалість реєстрації проекту Закону про держбюджет, календарних днів; *ELD* (Enrolment

Legislative Date) – затверджений строк реєстрації проекту зазначеного закону, календарних днів.

Фактична тривалість реєстрації проекту закону визначається кількістю календарних днів з початку року включно до фактичної дати реєстрації проекту закону. Затверджений строк реєстрації проекту закону – це кількість календарних днів з початку року включно до затвердженої дати реєстрації проекту закону.

Отримане при розрахунку значення запропонованого індексу залежить у першу чергу від значення індексу своєчасного подання об'єкта управління та від своєчасності реєстрації проекту закону. Оптимальне значення індексу приймаємо за 1. Якщо значення індексу перевищує одиницю, це вказує на несвоечасну реєстрацію проекту закону, а отже, на низьку ефективність управління при цьому. Якщо ж значення цього індексу менше за одиницю, то проект закону подано на реєстрацію раніше від визначеного законодавством строку, що є позитивним фактом, оскільки строки при цьому не порушуються.

За результатами опитування, більшість жителів м. Гайворона Кіровоградської області вважають своєчасність реєстрації проекту Закону про держбюджет критичною; респонденти оцінюють її в 1,63 бала з 10 можливих (рис. 3).

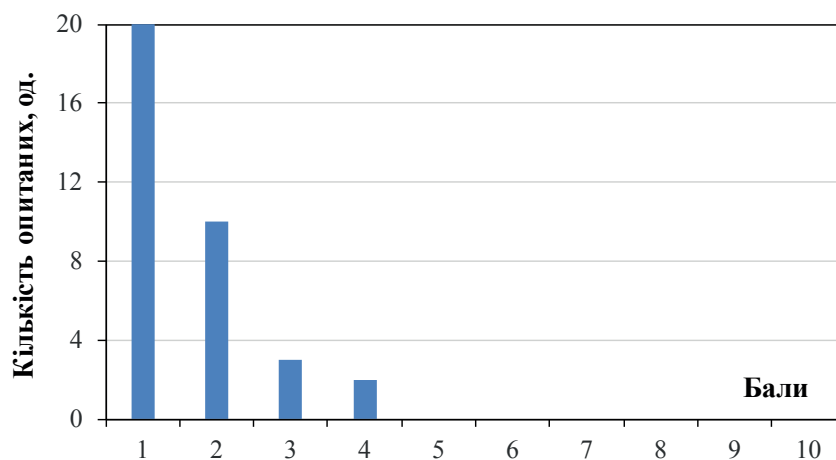

Рис. 3. Оцінка своєчасності реєстрації проекту Закону про держбюджет

Індекс своєчасного прийняття об'єкта управління (*MAI*) пропонуємо визначати за формулою:

$$MAI = \frac{DLAET}{DLAPD}, \quad (3)$$

де *DLAET* (Draft Legislation Adoption Elapsed Time) – фактична тривалість прийняття Закону про держбюджет, календарних днів; *DLAPD* (Draft Legislation Approval Date) – затверджений період прийняття зазначеного закону, визначений Бюджетним кодексом України.

Фактична тривалість прийняття закону визначається як кількість календарних днів з початку року включно до фактичної дати прийняття зако-

ну. Затверджений період подання проекту закону – це кількість календарних днів з початку року включно до затвердженої дати прийняття закону.

Якщо значення індексу перевищує одиницю, це свідчить про перевищення строків прийняття Закону про держбюджет, а отже, про низьку ефективність управління при прийнятті закону. Якщо значення цього індексу значно менше за одиницю, то Закон про держбюджет прийнято у набагато коротший строк, ніж передбачено законодавством (подання проекту закону – не пізніше від 15 вересня → прийняття закону – до 1 грудня). З теоретичної позиції, таку ситуацію можна розглядати як позитивну (щодо дотримання норм бюджетної

дисципліни). Оптимальне значення запропонованого індексу дорівнює одиниці.

Згідно з результатами опитування, більшість опитаних мешканців Гайворонського району Кіровоградської області оцінили своєчасність при-

йняття Закону про держбюджет лише в 2 бали. Отже, якість прийняття об'єкта управління респонденти вважають низькою та оцінюють її в 2,29 бала з 10 можливих (рис. 4).

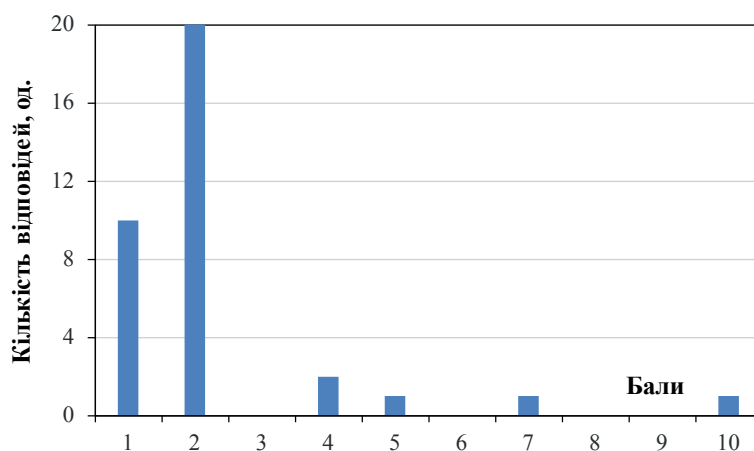

Рис. 4. Оцінка своєчасності прийняття Закону про держбюджет

Результати проведених розрахунків запропонованих індексів відображено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати розрахунків індексів ефективності управління при поданні, реєстрації та прийнятті проекту Закону про держбюджет

Бюджетні роки	<i>MSI</i>	<i>MTRI</i>	<i>MAI</i>
2004	0,98	0,99	0,99
2005	1,00	1,35	1,07
2006	1,00	1,01	1,06
2007	1,00	1,35	1,06
2008	0,99	1,41	1,08
2009	1,00	1,39	1,08
2010	0,99	1,01	1,44
2011	1,33	1,34	1,07
2012	1,00	1,01	1,07
2013	0,99	1,32	1,02
2014	0,99	1,00	1,14
2015	1,35	1,35	1,08
2016	1,00	1,39	1,07
2017	1,00	1,01	1,06
2018	1,00	1,01	1,02
Порогове значення	Не більше від 1,00	Не більше від 1,02	Не більше від 1,08

Як свідчать дані табл. 1., найвища ефективність управління при поданні, реєстрації проекту Закону України “Про Державний бюджет України” та його прийнятті спостерігалася у 2004 р. за оптимального значення розрахованих індексів,

яке дорівнює одиниці. Незначні відхилення, які істотно не впливають на ефективність управління при поданні, реєстрації проекту Закону про держбюджет та його прийнятті, простежуються у 2006, 2017 та 2018 роках. Відхилення, що спричинили

серйозні порушення бюджетної дисципліни та характеризують неефективність управління при поданні, реєстрації проекту Закону про держбюджет та його прийнятті, спостерігаються у 2005, 2007–2011, 2013–2016 роках. Тотожність отриманих результатів з теоретичними припущеннями підтверджує доцільність використання запропонованих індексів, що дозволяє сформувати підґрунтя для забезпечення ефективності управління при поданні, реєстрації проекту Закону про держбюджет та його прийнятті.

Як наступний крок пропонуємо розрахувати інтегральний індекс ефективності бюджетного менеджменту на першому етапі бюджетного процесу (Integral Index of the Budget Management Efficiency at the first stage of the budget process, *ІІВМЕ1*) на основі розглянутих вище індексів ефективності управління. Оскільки якість результатів розрахунків індексу *ІІВМЕ1* залежить від затверджених

строків подання проекту закону, його реєстрації та прийняття, пропонуємо унормувати подання Кабінетом Міністрів України проекту Закону про держбюджет до Верховної Ради України. А саме, замінити неконкретний строк “до 15 вересня” на визначену дату “14 вересня”. Реєстрація проекту Закону про держбюджет Верховною Радою України повинна здійснюватися 15 вересня, а щодо прийняття Закону про держбюджет, то неконкретний строк “до 1 грудня” доцільно замінити на визначену дату “30 листопада”.

Для розрахунку інтегрального індексу *ІІВМЕ1* пропонуємо використати виокремлені індекси *MSI*, *MTRI*, *MAI*, визначити їх вагові коефіцієнти та зони ефективності (а саме: високого ступеня; середнього; нижче від середнього; критичного) на основі середнього арифметичного вищезгаданих показників (рис. 5, авторські розрахунки).

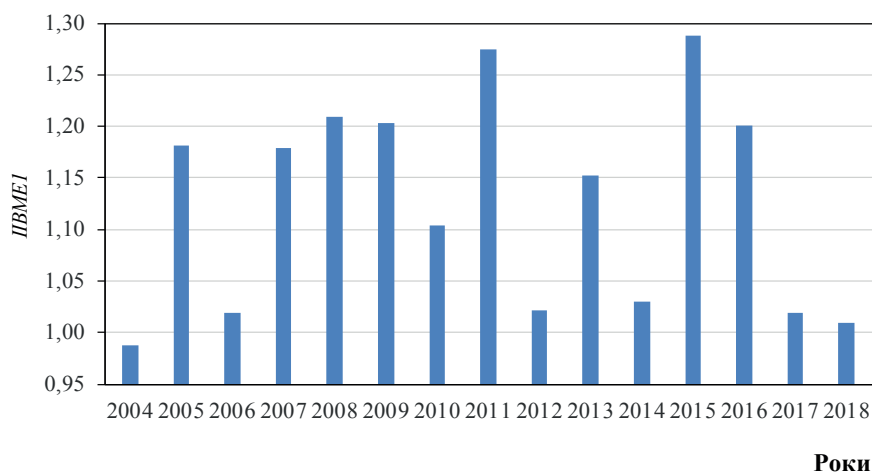

Рис. 5. Динаміка інтегрального індексу ефективності бюджетного менеджменту на першому етапі бюджетного процесу

За результатами проведених розрахунків встановлено такі межі інтервалів значень *ІІВМЕ1* для вищевказаних зон ефективності бюджетного менеджменту на першому етапі бюджетного процесу:

- високий ступінь ефективності – від 0,95 до 1,00;
- середній – від 1,00 до 1,05;
- нижчий від середнього – від 1,05 до 1,18;
- критичний – від 1,18 до 1,35.

Високий ступінь ефективності свідчить, що прийняті управлінські рішення характеризуються високим ступенем досягнення запланованих результатів та якісним управлінням при поданні, реєстрації проекту Закону про держбюджет та його прийнятті, оскільки було дотримано бюджетну дисципліну згідно з чинними нормативами. Середній ступінь демонструє здебільшого ефективне управління за неістотних відхилень, які можуть у подальшому позначатися на якості планування та виконання бюджету. Ефективність бюджетного

менеджменту на першому етапі бюджетного процесу, нижча від середньої, означає серйозні порушення бюджетної дисципліни при поданні, реєстрації проекту Закону про держбюджет та його прийнятті та відображає низьку якість управління, що спричиняє істотні відхилення та недотримання бюджетного законодавства. Кричний ступінь свідчить про значні диспропорції, що мають місце при поданні, реєстрації проекту Закону про держбюджет та його прийнятті, та про критичну якість управління, що зумовлює серйозні порушення бюджетного законодавства.

Як видно з рис. 5, у 2004 р. мала місце висока ефективність бюджетного менеджменту на першому етапі бюджетного процесу, у 2006, 2012, 2014, 2017 і 2018 рр. – відповідно, середня ефективність, а протягом 2010 р. і 2013 р. ступінь ефективності був нижчим від середнього. Індекс *ІІВМЕ1* перебував у критичній зоні за ступенем ефективності у 2005, 2007, 2008, 2009, 2011, 2015, і 2016 рр. Недотримання чітко встановленої законодавством

процедури подання, реєстрації проекту Закону про держбюджет та його прийняття пояснюється порушенням термінів розробки й ухвалення законопроекту, проведення читань проекту та його доопрацювання, а також проведенням трьох читань законопроекту в один день.

Як свідчить практика, сьогодні при поданні та реєстрації проекту Закону України “Про Державний бюджет України”, а також його прийняття спостерігається часта зміна його прогнозних показників. Це може бути пов’язано, насамперед, з якістю бюджетного прогнозування при підготовці відповідного проекту через істотну зміну макро-

економічних показників. Часті зміни до Закону про держбюджет супроводжуються змінами в бюджетній політиці на відповідний рік, а це, своєю чергою, впливає на процес підготовки цього проекту у контексті бюджетного регламенту. У ході дослідження було висунуто гіпотезу про наявність прямої залежності між ефективністю бюджетного менеджменту на першому етапі бюджетного процесу та кількістю змін, внесених до проекту Закону про держбюджет до його прийняття. На рис. 6 показано результати відповідних авторських розрахунків (кількість змін позначено *NADL*, Number Amendments of Draft Law).

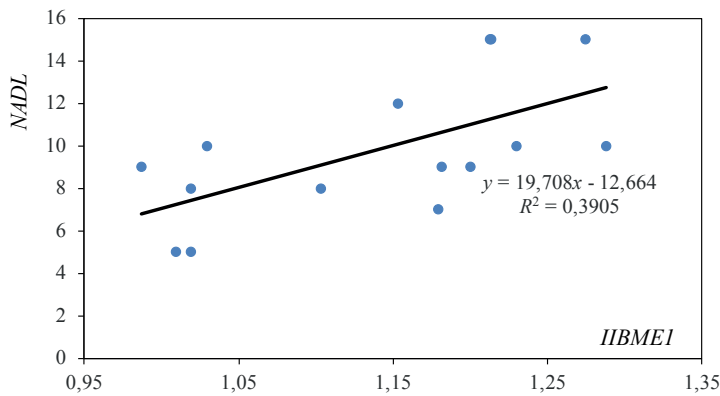

Рис. 6. Кореляційна залежність між кількістю змін, внесених до проекту Закону про держбюджет, та інтегральним індексом ефективності бюджетного менеджменту, 2004–2017 рр.

Результати розрахунків, наведені на рис. 6, свідчать про середню залежність ($R^2 = 0,4$) між аналізованими показниками.

Прогнозування і планування бюджетних показників, які є підґрунтям для формування проекту Закону про держбюджет, здійснюються на основі макроекономічних показників. На думку вітчизняних науковців, існує залежність між строками прийняття Закону про держбюджет та макроекономічними показниками, а саме: найвищі

макроекономічні показники простежуються саме в ті бюджетні періоди, коли державний бюджет було прийнято своєчасно, відповідно до строків, встановлених чинним законодавством [3, с. 3]. У дослідженні було перевірено цю закономірність для темпів зростання реального ВВП ($T_{ВВП}$), результати авторських розрахунків за даними Державної служби статистики України [8] подано на рис. 7. Згідно з рисунком, між зазначеними показниками має місце середня залежність ($R^2 = 0,4$).

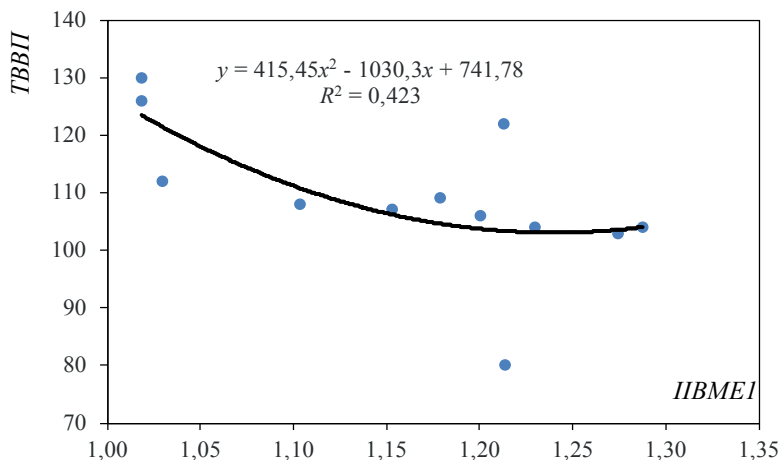

Рис. 7. Кореляційна залежність між темпами зростання реального ВВП та інтегральним індексом ефективності бюджетного менеджменту, 2004–2017 рр.

Висновки. Отже, на основі поглиблення теоретико-методичних засад оцінювання ефективності бюджетного менеджменту при складанні, розгляді та затвердженні державного бюджету нами сформовано науково-методичний підхід до оцінювання управління складовими бюджетного процесу. У рамках цього підходу розроблено оціночний показник ефективності бюджетного менеджменту на першому етапі бюджетного процесу. Запропонований інтегральний індекс ілюструє можливі ступені ефективності (високий, середній, нижче від

середнього, критичний) у різні періоди та є тією нормою, за допомоги якої можна врегулювати перебіг бюджетного процесу на його початковому етапі. Водночас розрахунок лише цього індексу не дає можливості загалом охарактеризувати результативність бюджетного менеджменту в системі державного регулювання. А відтак, як напрям подальших досліджень зазначимо розроблення окремої групи показників, які б дозволяли визначати результативність бюджетного менеджменту при плануванні та виконанні бюджету.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України: Кодекс від 08.07.2010 р. № 2456-VI станом на 27.12.2018 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Бернада К. Сучасний стан бюджетного планування в Україні. *Зб. наук. праць Черкаського держ. технол. ун-ту. Сер. Економічні науки*. 2013. Вип. 35 (1). С. 135–141. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpchdtu_2013_35%281%29__22
3. Майборода О. В., Чемчикаленко Р. А., Майборода О. Є. Середньострокове бюджетне планування в контексті бюджетного кодексу. *Вестник Нац. техн. ун-та “ХПИ”. Темат. вып. Технический прогресс и эффективность производства*. 2010. № 59. С. 175–184.
4. Ткаченко О. М. Українські реалії розгляду та затвердження державного бюджету. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2011_5_10
5. Фукс Н. А. Закон України про державний бюджет як інструмент регулювання фінансових відносин. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 3. С. 129–134.
6. Про схвалення проекту Закону України “Про Державний бюджет України на 2018 рік” Постанова Кабінету Міністрів України від 15.09.2017 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2017-%D0%BF/sp:max20> (дата звернення: 05.02.2018).
7. Щодо оптимізації процесів бюджетного прогнозування та планування в Україні: аналіт. записка / Нац. ін.-т стратегічних досліджень. 2013. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1089>
8. Офіційний вебсайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 07.03.2018).

References

1. Biudzhetniyi kodeks Ukrainy. Kodeks vid 08.07.2010 r. № 2456-VI, stanom 01.01.2018 r. [The Budget Code of Ukraine. Code of July 08, 2010 № 2456-VI as of December 12, 2018]. *zakon2.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> [in Ukrainian].
2. Bernada, K. (2013). Suchasnyi stan biudzhethnoho planuvannia v Ukraini [Modern state of budget planning in Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats Cherkaskoho derzhavnogo tekhnolohichnoho universytetu. Seriya Ekonomichni nauky – Proceedings of Scientific Works of Cherkasy State Technological University Series Economic Sciences, 35 (1)*, 135–141. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpchdtu_2013_35%281%29__22 [in Ukrainian].
3. Mayboroda, O. V., Chemchikalenko, R. A., & Mayboroda, O. Ye. (2010). Serednostrokovoe biudzhethne planuvannia v konteksti biudzhethnoho kodeksu [Medium-term budget planning in the context of the Budget Code]. *Vestnik Natsionalnoho tekhnicheskoho universiteta “KHPi”. Tematicheskii vypusk: Tekhnicheskii prohress i effektivnost proizvodstva – Bulletin of the National Technical University “KhPI”. Technological progress and efficiency, 59*, 175–184 [in Ukrainian].
4. Tkachenko, O. M. (2011). Ukrainski realii rozhljadu ta zatverdzhennia derzhavnogo biudzhetu [Ukrainian realities of consideration and approval of the state budget]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid – Investment: practice and experience, 5*, 35–39. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2011_5_10 [in Ukrainian].
5. Fuks, N. A. (2015). Zakon Ukrainy pro derzhavnyi biudzheth yak instrument rehuliuivannia finansovykh vidnosyn [The Law of Ukraine on the State Budget as an Instrument for Regulation of Financial Relations]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava – Scientific Journal “Chronicles of KUL”, 3*, 129–134 [in Ukrainian].
6. Pro Derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2018 rik: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15/09/2017 r. [On the State Budget of Ukraine for 2018. Resolution of the Cabinet of Ministers of September 15, 2017]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved February 05, 2018 from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2017-%D0%BF/sp:max20> [in Ukrainian].

7. Shchodo optymizatsii protsesiv biudzhetnoho prohnozuvannia ta planuvannia v Ukraini. Analytychna zapyska [On optimization of budget forecasting and planning processes in Ukraine. Analytical note]. (2013). *www.niss.gov.ua*. Retrieved from <http://www.niss.gov.ua/articles/1089> [in Ukrainian].

8. Ofitsiyni vebsait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Official website of the State Statistics Service of Ukraine]. *www.ukrstat.gov.ua*. Retrieved March 07, 2018 from <http://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].

N. Yu. Melnychuk,

*DSc in Economics, Associate Professor,
Professor of the Department of finance, banking and insurance,*

E-mail: natasha_shevchuk_2012@ukr.net

ResearcherID: H-2935-2018,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9410-3614>;

N. O. Parfentseva,

DSc in Economics, Professor,

E-mail: parfentsevaN@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2768-8100>;

I. O. Melnychuk,

Senior lecturer of the Department of finance, banking and insurance,

E-mail: moe1970@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1091-3386>;

National Academy of Statistics, Accounting and Audit

Statistical Assessment of the Budget Management Effectiveness When Drawing Up, Reviewing and Approving the State Budget

Theoretical and methodological foundations for evaluating the effectiveness of managing the budget process at its initial stage are deepened, views of various experts on the management effectiveness when drawing up, reviewing the draft law and adopting it are considered. It is substantiated that in recent years the procedure and terms of submitting the draft and adopting the Law of Ukraine “On the State Budget of Ukraine” have been repeatedly violated. The necessity to increase the budget management effectiveness at the first stage of the budget process is proved. The questionnaire of the public poll is developed, on the basis of which the evaluation of the management effectiveness when drawing up, reviewing of the draft Law of Ukraine “On the State Budget of Ukraine” and its adoption is made.

Indicators that allow characterizing the budget management effectiveness when drawing up, reviewing and approving the state budget are proposed. The proposed calculations are based on the assertion that the efficiency is a component of the management effectiveness. The following are pointed out: index of timely submission of the management object; index of timely fixation of the management object; index of timely acceptance of the management object. Introduction of these indicators allows characterizing the management effectiveness on the tasks fulfillment set for the government concerning the compliance with the budget legislation and the basics of the state budget policy for the next reporting period, approved by the Verkhovna Rada of Ukraine when drafting the State Budget Law. Using the proposed indexes of the management effectiveness, an integral index of the budget management effectiveness at the first stage of the budget process is calculated. It is argued that in 2004 there was a high efficiency of the budget management at the first stage of the budget process; in 2006, 2012, 2014, 2017 and 2018, the efficiency was average, and in 2010 and 2013, its efficiency was below average. The integral index of the budget management effectiveness at the first stage of the budget process was in the critical efficiency zone in 2005, 2007, 2008, 2009, 2011, 2015, and 2016.

It is proved that there is an average correlation between the integral index of the budget management effectiveness at the first stage of the budget process and (i) the number of changes made to the draft law; (ii) real GDP growth rate.

Key words: *state budget, budget process, budget management, draft law, budgetary funds.*

Бібліографічний опис для цитування:

Мельничук Н. Ю., Парфентсева Н. О., Мельничук І. О. Статистична оцінка ефективності бюджетно-го менеджменту при складанні, розгляді та затвердженні державного бюджету // Статистика України. 2019. № 3. С. 38–46. Doi: 10.31767/su.3(86)2019.03.04.

Bibliographic description for quoting:

Melnychuk, N. Yu., Parfentseva, N. O., & Melnychuk, I. O. (2019). Statystychna otsinka efektyvnosti biudzhetnoho menedzhmentu pry skladanni, rozghliadi ta zatverdzhenni derzhavnoho biudzhetu [Statistical Assessment of the Budget Management Effectiveness When Drawing Up, Reviewing and Approving the State Budget]. *Statystyka Ukrainy – Statistics of Ukraine*, 3, 38–46. Doi: 10.31767/su.3(86)2019.03.04.